

[Undervisningsministeren.]

Man må erindre, at de private seminarier, af hvilke der nu findes 18, og som alle — undtagen et — er selvejende institutioner, løser en opgave, der ellers fuldt ud ville påhvile det offentlige. De eksisterende 8 statsseminarier ville overhovedet ikke være i stand til alene at forsyne folkeskolen med det nødvendige antal lærere og lærerinder. At private seminarier påtager sig en stor del af den opgave, som ellers måtte løses af statens institutioner, sparer staten for ikke ubetydelige udgifter. Selv ved en for privatseminarierne gunstig tilskudsordning bliver den samlede statsudgift ved deres drift dog ikke så lidt mindre end ved driften af tilsvarende statsinstitutioner, hvor alle udgifter dækkes med 100 pct. af statskassen. Efter forslaget vil statens ydelse til de private seminarier blive forøget fra ca. 8 til ca. 9½ mill. kr. årlig, altså med godt 1½ mill. kr., hvoraf langt størsteparten medgår til en ajourføring af lønningerne i overensstemmelse med den nye tjenestemandsløvs regler. Denne udgiftsforøgelse må forekomme beskeden til dette formål.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg hermed anbefale forslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen, for at hun som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ragnhild Andersen): På den kommunistiske folketingsgruppes vegne har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning angående Danmarks ratifikation af en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1951 vedtaget konvention om lige løn til mandlige og kvindelige arbejdere for arbejde af samme værdi.*

Forslaget går ud på, at folketinget meddeler sit samtykke til, at Danmark ratificerer denne konvention.

Som det fremgår af de bemærkninger, der ledsager forslaget, fandt kvindernes krav om lige løn for lige arbejde allerede international tilslutning i 1919, idet Den internationale Arbejdsorganisation i Genève

fastslog det i sine statutter. Først i 1951 opnåedes i Genève enighed om en konvention herom. Tillige med konventionen vedtoges en henstilling til alle medlemsstater. For begge var der stort flertal, idet 109 stemte for, kun 38 imod, mens 35 afholdt sig fra at stemme.

Såvel konventionen som henstillingen er optrykt som bilag til forslaget til folketingsbeslutning, der omdeles til medlemmerne.

Medens en række lande har ratificeret denne konvention og derved bidraget til, at kvinderne i disse lande kunne opnå fuld lønmæssig ligestilling med mændene, har der fra dansk side ikke været foreslået noget sådant. Det skyldes ikke, at kvinderne i vort land har opnået fuld lønmæssig ligestilling. Vel har kvindelige tjenestemænd i stat og kommuner for flertallets vedkommende tilkæmpet sig lige løn i almindelighed — jeg bruger udtrykkelig ordet „almindelighed“, for heller ikke her er der opnået lønmæssig ligestilling mellem kvinder og mænd — men mig bekendt er ligelønsprincippet kun gennemført til 100 pct. for kvindelige ministres og kvindelige folketingsmedlemmers vedkommende.

Hvad det private erhvervsliv angår, arbejder tusinder af kvinder her side om side med mænd i banker og på kontorer, i butikker, på fabrikker og værksteder og må trods udførelse af samme arbejde som mænd affinde sig med en betydelig lavere løn, ofte trods ganske samme uddannelse som mændene. I mange tilfælde er kvindernes løn for samme arbejde 30-33 pct. lavere, ja, undertiden er forholdet endnu værre.

Der er her efter min gruppes opfattelse tale om en diskriminerende behandling af kvinderne på grund af deres køn, som tåler at sammenlignes med den diskriminering på grund af race, som vi kender fra andre lande. Når kvindernes aflønning sker ikke efter præstation, men efter køn, må det formentlig skyldes, at kvinderne i vide kredse betragtes som en slags lavere stående væsener.

Denne diskriminering af kvinderne i vort land står i skærende misforhold til de påstande, vi daglig stilles over for, om, at vi lever i en „velfærdsstat“, hvor alle demokratiske rettigheder og friheder er sikret alle, og hvor der hersker fuld lige-

[Ragnhild Andersen.]

stilling for alle. Kvinder underbetales daglig til skade for dem selv, men også til skade for andre. Og hvem har fordel deraf?

Når man i disse dage oplever, at de store rige banker i vort land, der i de seneste år har givet overskud så store som sjældent før, nægter at give de kvindelige bankfunktionærer lige løn for lige arbejde, har man ret til at stille det spørgsmål, om det da er demokrati, at storbankerne skal slæbe endnu større udbytter hjem til aktionærerne på ryggen af de kvindelige bankfunktionærer.

Forgæves har kvinderne ikke alene fra bankverdenen, men alle steder fra — især i efterkrigsårene — rejst krav ved overenskomstforhandlingerne om lige løn for lige arbejde. Kvindeligt Arbejderforbund med sine næsten 50 000 kvindelige arbejdere er enstemmigt gået ind herfor såvel på deres kongresser som ved overenskomstforhandlingerne siden 1945. Hidtil er det lykkedes at komme uden om en opfyldelse af kravet; men det er urimeligt og i strid først og fremmest med kvindernes interesse, at denne tilstand skal vedvare. I stort tal går kvinderne i disse år ind i produktionslivet, samfundet behøver deres arbejdskraft, men så bør samfundet også hjælpe dem til at få løn efter deres præstation, og ikke som om de var andenklassens menneskelige væsener.

Det er begrundelsen for, at min gruppe har fremsat dette forslag om at ratificere ligelønskonventionen. På mit partis vegne har jeg tidligere efterlyst et initiativ fra regeringens side. Jeg vil gerne tilføje, at min gruppe ville have foretrukket, om regeringen selv havde fremsat dette forslag og dermed tilkendegivet sin tilslutning til, at kvinderne opnåede ligeløn overalt i erhvervslivet. Da dette imidlertid ikke er sket, har vi selv fremsat dette forslag til beslutning. Selv om det vedtages i det høje ting, hvad jeg oprigtigt håber, er hele problemet om lige løn for samme arbejde jo ikke løst. At ratificere ligelønskonventionen betyder først og fremmest at give kravet om ligeløn en principiel tilslutning, der forpligter til at sætte ind for ligelønskravets gennemførelse i de nærmeste år under de vilkår, som er til stede. At ratificere konventionen vil være en hjælp til

kvinderne i deres kamp og arbejde for at sikre, at ligelønsprincippet gennemføres på alle områder.

Idet jeg håber, at alle tingets medlemmer, såvel kvinder som mænd, vil medvirke hertil, opfordrer jeg på min gruppes vegne til at give vort forslag en både velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte forslag til folketingsbeslutning vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Poul Møller* til finansministeren:

„21. maj 1958 bekræftede finansministeren i folketinget, at han ville foranledige en saglig og uvildig undersøgelse af, hvorvidt der er etableret ensartede vilkår såvel med hensyn til beskatning som med hensyn til folkepensionens beregning imellem forskellige opsparingsformer, herunder især løbende pensionsforsikringer og kapitalforsikringer. Under henvisning hertil bedes ministeren oplyse, hvorvidt undersøgelsen er iværksat, og hvornår den kan forventes afsluttet?“

Poul Møller: Det spørgsmål, jeg har den ære at stille til den højtærede finansminister, kunne for så vidt også være stillet til den højtærede socialminister, som det vedrører både spørgsmål om folkepensionsordningen og om beskatningsreglerne for henholdsvis de pensionister, der har en kapitalpension eller har sparet op til kapitalforsikring, og de pensionister, der har en almindelig årlig løbende pensionsudbetaling.

Det, der har gjort, at spørgsmålet stilles specielt til den højtærede finansminister, er, at han i fjor under forhandlingerne om renteforsikringsloven gav tilsagn om at ville foranledige en undersøgelse vedrørende spørgsmålet, om der er ligestilling mellem disse to pensionsopsparingsformer, ligestilling såvel beskatningsmæssigt som med hensyn til folkepensionens beregning.

Da vi i sin tid behandlede folkepensionslovforslaget, modtog udvalget mellem anden og tredje behandling en lang række hen-

[Paul Møller.]

vendelser fra forskellige funktionærsammenslutninger og pensionsforsikringsselskaber. De gjorde meget stærkt gældende, at den foreslåede folkepensionsordning ville medføre en forskelsbehandling mellem kapitalopsparing og almindelig pensionsopsparing. Folketingsudvalget prøvede at lappe herpå ved at gennemføre en bestemmelse om, at $\frac{1}{3}$ af det fradragsfri beløb ved beregning af folkepension kunne man have frit som en pensionsforsikring, således at pensionsforsikringen her fik en fordel. Tilbage bliver alligevel, at en væsentlig del af kapitalforbruget i pensionsforsikringen bliver både beskattet og medregnet ved beregning af folkepensionen, medens kapitalforbruget ved en almindelig kapitalopsparing og livsforsikring ikke medfører nogen skattemæssig eller folkepensionsmæssig konsekvens.

Dette forhold har nu i tiden, der er forløbet siden folkepensionslovens gennemførelse, medført, at en lang række virksomheder og forsikringsselskaber står tøvende og nølende over for spørgsmålet om, hvorvidt den gammeldags form for pensionsforsikring kan fortsætte, ikke mindst efter at man har gennemført forskellige ændringer i de skattemæssige bestemmelser og fra 1. januar i år tillader en forhøjelse af det beløb, der kan spares op på livsforsikring, på helt op til 1 000 kr. for forsørgere, samtidig med at man har gennemført en beskatning af kapitalforsikringer, for så vidt angår arbejdsgivernes bidrag, med 25 pct. Disse to nydannelser har altså medført, at man yderligere i erhvervskredse og forsikringskredse diskuterer, hvordan forholdet egentlig er imellem disse opsparingsformer. Jeg har derfor tilladt mig at stille mit spørgsmål til den højtærede finansminister, fordi jeg tror, det er rigtigt, at der foretages en sådan undersøgelse, og at vi får resultatet deraf at vide snart.

Finansministeren (Kampmann): Jeg kan straks besvare det ærede medlems spørgsmål derhen, at den af ham ønskede under-

søgelse er iværksat. Som jeg allerede fremhævede i mit svar til det ærede medlem under tredje behandling af forslaget til lov om beskatningen af renteforsikringer m. v., er det navnlig folkepensionens aftrappingsregler — det tror jeg i øvrigt også det ærede medlem er helt klar over — som har betydning for pensionisterne, og man er i socialministeriet i gang med at undersøge, hvorledes de gældende regler om folkepension virker for de forskellige opsparings- og pensionsformer. I forbindelse hermed tager man desuden virkningerne af beskatningsreglerne i betragtning.

En mere ligelig behandling af kapitalopsparing og løbende pensionsydelse kan tænkes tilvejebragt på flere måder. Man kunne tænke sig, at man ved beregningen af folkepension for personer med formue tog hensyn ikke alene til formueafkastet, men også til muligheden for forbrug af selve formuen. Som en anden udvej — og det er vel nærmest den, det ærede medlem ønsker benyttet — kunne man tænke sig, at man bevarede den nuværende, forholdsvis gunstige stilling for folkepensionister med formue, og at der ved folkepensionens beregning indførtes lempeligere regler for behandlingen af pensionsindtægter. Synspunktet skulle i så fald være det, at pensionsindtægt for en dels vedkommende er tilbagebetaling af de midler, der er indbetalt til ordningen.

Det er klart, at hvis man vælger den sidste udvej, vil udgifterne til folkepension stige, og der vil kunne blive tale om meget betydelige beløb. Det er disse meget komplicerede problemer, der for tiden undersøges i socialministeriet, og jeg kan ikke lige i øjeblikket sige noget om, hvornår den pågældende undersøgelse kan tilendebringes, men jeg skal gøre mit til, at den fremmes.

Poul Møller: Jeg vil gerne takke den højtærede finansminister for besvarelsen, men stille ham et tillægsspørgsmål. Det fremgår af ministerens besvarelse i dag, at

[Poul Møller.]

det er højst komplicerede spørgsmål, og vi ved alle, at de vedrører væsentlige og vigtige opsparingsinteresser, ikke mindst blandt funktionærerne, og at forsikringsverdenen er meget stærkt interesseret i en løsning af disse problemer. Jeg vil derfor stille den højtærede finansminister det til-lægsspørgsmål, om ministeren ikke kunne gå med til, at der under en eller anden form blev nedsat et sagkyndigt udvalg. I sin tid, da den gamle aldersrentelovgivnings fradragsregler blev fastsat, skete det efter en forsikringsmæssig aktuarmæssig under-søgelse af sagkyndige folk, som fandt frem til de regler, der skulle gælde. Jeg spørger den højtærede finansminister, om han vil medvirke til at nedsette et sådant sag-kyndigt udvalg.

Finansministeren (Kampmann): For mit eget vedkommende kan jeg ikke have noget imod et sådant sagkyndigt udvalg, men jeg må have lov at tale med socialministeren om det, da det i høj grad er hans område, det drejer sig om. Man kunne også gå den vej, når man har foretaget de undersøgelser og den udredning af problemerne, som er i gang, da at forelægge sagen for forsikringsverdenen. Vi har tidligere, bl. a. dengang vi lavede indeksreguleringen, haft et udmærket samarbejde med forsikringsverdenen, i hvert fald da på det tekniske område. At vi ikke altid har været enige om principperne, er noget andet, men jeg vil gerne medvirke til en god form for et samarbejde.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ninn-Hansen* til undervisningsministe-ren:

„Vil undervisningsministeren oplyse, om Sorø Akademi vil få adgang til at fortsætte en undervisning — også for 6. og 7. skoleklasse?“

Ninn-Hansen: Sorø Akademi er en skole, hvortil der er knyttet store og værdifulde traditioner. Gennem årene har den udført en opdragergerning, som der har stået stor respekt om. Den har en funktion i hele skolebilledet, som man må ønske kan fortsætte i fuldt omfang.

Skolens forhold har for nylig været til behandling i finansudvalget, hvor man sidste sommer tog stilling til et spørgsmål fra den højtærede undervisningsminister om, at staten skulle overtage de med driften af Sorø Akademis Skole forbundne udgifter, og at stiftelsen Sorø Akademis årlige over-skud fremtidig skulle indgå i statskassen. Dette forslag om at gøre Sorø Akademi til en ren statsskole fremkaldte betænkelig-heder hos mange, der syntes, at Sorø Akademis hidtidige virksomhed burde fort-sætte. Mange var også betænkelige ved, at overgangen til en statsskole kunne betyde, at skolens tradition og hele selvstændige status ville blive angrebet. Den højtærede undervisningsminister forsikrede imidlertid, at dette ikke skulle være tilfældet. I under-visningsministeriets skrivelse af 26. april 1958 hedder det — jeg anmoder om til-ladelse til at citere —:

„Under hensyn til den fremtrædende rolle, stiftelsen Sorø Akademi har spillet i dansk skole- og lærdomshistorie, og til de traditioner og navne, der er knyttet til Akademiet og dets skole, må under-visningsministeriet lægge den allerstørste vægt på, at stiftelsen bevarer sin selv-stændige status.“

Jeg mener ikke, det var den rigtige af-gørelse, der blev truffet vedrørende Sorø Akademis forhold, men mange blev bero-liget af finansudvalgets skrivelse af 19. juni 1958, hvori det hedder — jeg anmoder om tilladelse til også her at citere —:

„Finansudvalget skal dog henstille, at statens overtagelse af driften af Sorø Akademis Skole foretages på en sådan måde, at skolen i videst muligt omfang bevarer sin selvstændige status.“

Jeg har hidtil betragtet det ikke alene som et tilsagn fra finansudvalget, men også som en forpligtende erklæring fra den højt-ærede undervisningsminister. Derfor er jeg og mange, der nærer interesse for Sorø Akademis virksomhed, meget overrasket over, at der er tale om at ændre den hid-tidige status.

Sorø Akademi måtte naturligt regne med at kunne fortsætte sin virksomhed under den ny skolelov, således at den bevarede eleverne i de aldersklasser, der hidtil havde søgt skolen. Hvis Akademiet skulle miste eleverne i 6. eller 7. klasse, altså de tid-

[Minn-Hansen.]

ligere 1. og 2. mellemskoleklasser, ville skolen slet ikke kunne opfylde de formål, den hidtil har kunnet varetage. Skolen er bygget op på at kunne modtage elever fra 11-12 års alderen. Flere af disse elever kommer fra udlandet, fra Færøerne og Grønland, og jeg er overbevist om, at mange forældre har glædet sig over, at de har kunnet sende deres børn til Sorø Akademis Skole, netop når børnene, opvokset i det fremmede, i 11-12 års alderen kunne søge dertil. Skolen har også opfyldt en betydningsfuld opdragergerning ved at modtage elever i 11-12 års alderen, der kom fra vanskeligt stillede hjem med enlige forsørgere. For en kostskole, der skal opfylde den mission, som Sorø Akademi har opfyldt, er det rigtigt og nødvendigt, at den kan modtage børnene fra 11-12 års alderen, og skolens ene alumnat er også specielt indrettet til disse elever.

Jeg vil derfor meget gerne henstille til den højtærede minister, at Sorø Akademi får lejlighed til at fortsætte sin undervisning af elever i 6. og 7. klasse. Skolen har hele tiden regnet med at få adgang til det. Jeg mener at vide, at den tidligere rektor, den nuværende undervisningsinspektør, har givet udtryk for denne opfattelse. Skolens ledelse og de kredse, der føler sig knyttet til skolen, ønsker heller ikke nogen forandring på Sorø Akademi. Da Sorø Akademi har givet udtryk for ønsket om at fortsætte undervisningen med bevarelse af 6. og 7. klasse, må det være helt i overensstemmelse med den af ministeren og finansudvalget tilsikrede status at give skolen adgang hertil. Jeg kan ikke se, hvordan man kan nægte skolen retten til denne undervisning.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): De anerkendende ord om Sorø Akademi, som det ærede medlem indledte sin tale med, kan jeg ganske tilslutte mig.

Som svar på det ærede medlems spørgsmål vil jeg gerne minde om de forhandlinger, der i fjor førtes i folketingets udvalg til behandling af lovforslaget om ændringer af lov om folkeskolen og forslag til lov om gymnasieskoler.

Lovforslagene gik som bekendt oprinde-

lig ud på at indføre en opbygning af skolevæsenet, hvorefter folkeskolen består af en 7- eller 8-årig hovedskole, der kan videreføres med en 9. klasse. Efter 7. klasse følger en 3-årig realafdeling, og efter udgangen af 2. realklasse skal eleverne kunne optages i den 3-årige gymnasieafdeling. Gymnasieskolerne skal bestå af en 3-årig realafdeling og en 3-årig gymnasieafdeling. De private skoler skulle for at kunne opnå eksamensret følge den for de offentlige skoler skitserede opbygning og dimittere til samme eksaminer som disse.

For at strukturændringen ikke skulle skabe vanskeligheder for den rådende privatskoletradition, ønskede venstres repræsentanter i det nedsatte folketingsudvalg imidlertid, at de private eksamensskoler blev sikret i samme omfang som hidtil, ved at de fik løfte om et tilskud fra staten efter samme regler som for friskolerne til det antal hovedskoleklasser, som skolen har, derunder 8. hovedskoleklasse og 9. klasse, uden hensyn til om hovedskolen er fuldt udbygget.

Jeg imødekom dette ønske og gav tilsagn om at ville fremsætte forslag til en ny tilskudsordning for de private eksamensskoler — hvad for øvrigt er sket ved et forslag, der er fremsat i tinget i dag — hvorefter der ydes eksamensskoletilskud til disse skolers realklasser og gymnasieklasser og desuden tilskud efter principperne for tilskud til friskoler til hovedskoleklasser, uden hensyn til om hovedskolen er fuldt udbygget.

På grundlag heraf kan private gymnasieskoler — ud over real- og gymnasieklasser — oprette klasser for 6. og 7. skoleår, hvis det vel at mærke bliver klasser, hvori børnene optages uden prøve; en sortering af eleverne på forhånd kan ikke finde sted, og 6. og 7. klasse ved de private skoler bliver almindelige folkeskoleklasser på et undervisningsgrundlag, der svarer til folkeskolens ældste klasser, og som allerede sagt med tilskud efter friskolelovens regler.

For at være i overensstemmelse med den nye skoleordnings ånd og bogstav bør man ved disse private skoler, hvis de har mere end en 6. og en 7. klasse, også oprette en 8. hovedskoleklasse og eventuelt en 9. klasse til de børn, som enten ikke kan eller

[Undervisningsministeren.]

ikke vil fortsætte i eksamensafdelingen. Men ingen statsskole vil for fremtiden få børn til undervisning, før de kan gå ind i realklassen efter det 14. år, og dette må også gælde for Sorø Akademis Skole; den har, som det ærede medlem også nævnte, status som en statsskole, og det vil være i modstrid med den nye lovs ånd og bogstav at give Sorø Akademi privatskolestatus på det af det ærede medlem nævnte område. Jeg har derfor ikke kunnet godkende oprettelsen af en 6. og 7. klasse på Sorø Akademis Skole.

Jeg er naturligvis klar over, at denne afgørelse indeholder beklagelige momenter. Jeg ved, at Sorø Akademis Skoles kostafdeling for 1. og 2. mellemskoleklasse har betydet meget for børn af grønlændere og færinger, af udlandsdanske og enligstillede forældre; men dette, som er et almindeligt kostskolebehov, har jeg under overvejelse at klare på anden vis for børn under 14 år, hvad enten det skal ske på offentlig eller privat basis, i tilknytning til folkeskolen. Derved opnås tillige det store gode, at også andre børn fra de kredse i befolkningen, som nylig er nævnt, end de udpræget bogligt begavede kan få del i de goder, en velleddet kostskole kan byde sine elever.

Endvidere må det anføres, at medens det tidligere har været sådan, at børnene allerede efter 5. skoleår skulle optages i eksamensskolen, hvis de skulle læse videre, og derfor ofte på dette tidspunkt måtte forlade deres hjem og deres gamle skole og søge optagelse på en kostskole, er det efter nyordningen således, at børnene kan blive på skolen i deres hjemegn i 6. og 7. skoleår og dér få den undervisning, der danner forudsætning for deres eventuelle optagelse i eksamensskolen, også på Sorø Akademi. Når de to nævnte klasser bortfalder på statskostskolerne, vil det endvidere betyde, at der kommer til at stå et større antal alumnepladser til rådighed for eleverne i realafdeling og gymnasium, hvor behovet for alumnepladser er meget stort, og hvor et stort antal ansøgere hvert år hidtil har måttet afvises.

Ninn-Hansen: Jeg kan takke den højtærede minister for meget grundigt svar.

Stedet her er ikke til at tage en diskussion om skolelovene, som de kom til at se ud — den højtærede minister kender jo mit standpunkt til dem — men de bestemmelser, den højtærede minister nævnte angående de private skoler, er for mig at se den bedste del af skolelovene: den frie adgang, disse skoler har til at tilrettelægge undervisningen; og når den højtærede undervisningsminister erkender og må erkende, at det er således, og vel samtidig må indrømme — ministeren kom ikke ind på det, men det må ministeren jo indrømme — at man har tilsikret Sorø Akademi ret til at bevare sin status, selv om det gik over til at blive statsskole, forstår jeg ikke, at den højtærede undervisningsminister på dette tidspunkt kan afvise min anmodning.

Jeg vil gerne spørge, om den højtærede minister vil tage initiativet til en forhandling med det formål at nå frem til, at der ikke bliver nogen forskel i behandlingen af Sorø Akademi og af de private kostskoler eller af kostskoler, der havde samme status som Sorø Akademi, før det blev statsskole, og således at man derigennem kan søge at give Sorø Akademi de samme rettigheder, som de andre skoler får.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg må henvise til, hvad jeg sagde i mit første svar. Sorø Akademi må gå ind under de vilkår, som statsskolerne har. Dengang vi talte om Sorø Akademi, tænkte ingen, at Sorø Akademi skulle have en undtagelsesstilling med hensyn til skolens opbygning. Det er klart, at når Sorø Akademi er gået ind som statsskole, må den gå ind under samme vilkår som statsskolerne, og jeg tror ikke, der kan findes noget grundlag for nogen anden løsning end den, jeg her har nævnt. Der bliver ikke færre elevpladser på Sorø Akademi; der bliver plads til det samme antal elever, som der altid har været. Spørgsmålet er kun, om Sorø Akademi skal have eleverne 2 år før eller senere. Nu kan de elever, der tidligere kom til Sorø Akademi i 11-12 års alderen, få undervisning i deres egen kommune og derefter gå ind til den højere undervisning på Sorø Akademi, som altid har været Sorø Akademis forudsætning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Petra Petersen* til socialministeren:

„Kan ministeren oplyse, hvor mange pladser der findes på lærlingehjem for unge piger under børneforsorgen, og i hvilket omfang behovet herfor er dækket?“

Petra Petersen: Da folketinget i sidste samling ændrede forsorgslovens afsnit om børneværn, skete der en betydelig forbedring med hensyn til muligheden for at give de unge under forsorgen en uddannelse, så at de kan stå vel udrustet den dag, de skal klare sig selv — en udvikling, der hilstes med tilfredshed.

Gennem årene har vi haft skoler og lærlingehjem især for drenge, hjem, hvor de kan bo under uddannelsen. Der har været mulighed for at sætte drenge i håndværkslære på landet og i stationsbyerne med ophold hos lærerestrene, og der har været andre uddannelsesmuligheder for vore drenge.

Noget vanskeligere har det været, når det drejer sig om de unge piger. Ikke alene har det været og er det stadig vanskeligere at skaffe lærlingeuuddannelse for piger; det er også vanskeligere at skaffe ophold til dem under uddannelsen. I den seneste tid er befolkningen gennem presse og radio blevet opfordret til at åbne hjemmene for unge under børneforsorg, til at være plejeforældre for en ung pige eller dreng, som under uddannelse ikke har mulighed for at blive boende på det børnehjem, hvor vedkommende er vokset op. Selv om jeg finder, det er bedst for de unge at blive optaget i en familie og et hjem fremfor at bo på skoler og lærlingehjem, er muligheden for ad den vej at løse problemet ikke til stede. Vanskeligheden ved at anbringe de unge i private hjem skyldes de små lejligheder, kvindernes udearbejde og det store ansvar, der er forbundet med at optage en fremmed ung kvinde eller mand i sit hjem. Der findes i dag under børneforsorgen en del børn, som ikke har mulighed for at vende tilbage til deres naturlige hjem. Det er børnene fra de opløste hjem. Deres ophold på børnehjem er ikke tidsbestemt eller midlertidigt; det er børn, som det offentlige fuldt og helt har overtaget ansvaret for. Det er børn, som vil have en uddannelse, så de kan klare sig selv, når de forlader forsorgen.

På dette område forekommer det mig at pigerne er ringere stillet, har ringere muligheder end drengene. De har også ringere mulighed for ophold under uddannelsen; får de endelig mulighed for en uddannelse, har de det handicap, at de ikke kan få ophold under uddannelsen. Derfor har jeg stillet mit spørgsmål til den højtærede socialminister: om ministeren kan oplyse, hvor mange pladser der findes på lærlingehjem for unge piger under børneforsorgen, og i hvilket omfang behovet herfor er dækket.

Socialministeren (Bomholt): Det ærede medlem spørger mig altså, hvor mange pladser der findes på lærlingehjem for unge piger under børneforsorgen, og endvidere, om behovet for sådanne pladser må anses for at være dækket.

Med hensyn til den første del af spørgsmålet kan jeg oplyse, at der gennem flere år kun har været et lærlingehjem for piger under børneforsorg, nemlig lærlingehjemmet „Limfjordshøj“ i København, der har 12 pladser. For ganske få dage siden har socialministeriet godkendt, at optagelseshjemmet „Korsvang“ i Odense, som har plads til 8 unge piger, omdannes til lærlingehjem, således at der i alt er 20 pladser. Hertil kommer imidlertid, at en del unge piger bliver boende på børnehjem under deres oplæring, og at adskillige unge piger under oplæring har ophold på optagelseshjem.

Den anden del af spørgsmålet er det vanskeligere at give et præcist svar på. I direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen, der i medfør af forsorgsloven § 141 skal godkende anbringelse på lærlingehjem, oplyses, at 2 lærlingehjem er fuldt optaget, men at der ikke foreligger ventelister. Alligevel er det direktoratets indtryk, at der er et yderligere behov for pladser på lærlingehjem for unge piger, skønmæssigt et behov for et tilsvarende antal pladser som de allerede eksisterende. Der arbejdes med planer om en udvidelse af lærlingehjemmet i Odense fra 8 til 15 pladser sammen med planer om oprettelse af et nyt lærlingehjem for piger i København med 14-15 pladser. Når disse planer er gennemført, vil der således være godt 40 pladser til rådighed; der vil være sket en fordobling. Direktoratets indtryk af yderligere behov

[Socialministeren.]

hvilere som nævnt på et skøn, men der vil i forbindelse med udarbejdelsen af de nævnte planer blive foretaget en nøjere undersøgelse af behovet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Reedtz-Thott* til handelsministeren:

„Vil handelsministeren tage initiativet til, at der kommer en forhandling mellem alle interesserede parter med det formål at gøre det muligt for turister at købe varer uden for butikernes gældende lukketider?“

Reedtz-Thott: De moderne trafikmidler og den almindeligt øgede velstand har i de senere år givet et vældigt opsving i rejselivet. Ikke alene tager vi danske gerne alene eller „med Olsen“ til Portugal eller et andet spændende eller smukt sted uden for Danmarks grænser. Også udenlandske turister kommer i stigende omfang til Danmark — en udvikling, vi selv har bidraget til på forskellig måde, bl. a. dergennem at statskassen yder bidrag til turistservice og turistpropaganda både i og navnlig uden for Danmarks grænser.

Turisterne er blevet en betydelig indtægtskilde for vort land. De lægger årlig mellem 500 og 600 mill. kr. i fremmed valuta her i Danmark, et tal, der betydeligt overstiger det beløb, vi danske selv bruger i udlandet. Der er altså tale om en nettovalutaindtægt, som oven i købet er ekstra netto, fordi de varer, som hjembringer denne valuta, er næsten 100 pct. danske. Jeg tænker her på mad og drikke, hotelrum samt gaver og brugsgenstande, som turisterne bruger deres penge til. Pengene erlægges kontant og på stedet. Der er ingen transportudgifter. En virkelig nettoindtægt.

Desuden er Danmark blevet et centrum for international trafik. Udbygningen af SAS og lufthavnen i Kastrup, som nu følges af opførelsen af det store SAS-hotel ved Hovedbanegården, har medført, at en mængde mennesker kommer på gennemrejse til Danmark, folk, som tidligere passerede de store europæiske hovedstæder eller

andre indfaldsbyer i Frankrig, England og Italien.

Turismen og rejselivet har ikke alene økonomisk betydning. I de kredse, der arbejder med og for dansk turisme, lægges der vægt på, at de mennesker, som på den ene eller anden måde kommer til Danmark, får et godt indtryk af vort land og lærer det at kende på en sådan måde, at de hjembringer et godt indtryk af landet, vort folk og vor kultur. Derved kan turismen blive en vigtig faktor i den mellemfolkelige forståelse, og jeg tror, det er berettiget at tale om, at turismen har en vis betydning for Danmarks internationale position.

Disse forhold gør det efter min mening berettiget at rejse et spørgsmål, som stadig bliver mere aktuelt og påtrængende, nemlig spørgsmålet om at give turisterne mulighed for at gøre indkøb i Danmark, også når de kommer hertil på tider, hvor forretningerne normalt er lukket. Jeg tænker her på flere kategorier af rejsende og turister.

For det første er der de internationale trafikanter, der ad luftvejen kommer til København for at blive her enten nogle få timer eller en enkelt dag på gennemrejse. Disse mennesker vil ofte gerne købe en eller anden ting, en brugsgenstand eller en erindring om Danmark, noget, der er typisk for vor verdenskendte kunstindustri eller vor beklædningsindustri, kort sagt alt muligt lige fra en beskeden gengivelse af „Den lille Havfrue“ til en nertzpels til 20 000 kr. Dette kan disse turister ikke eller i hvert fald kun meget vanskeligt og i undtagelsestilfælde gøre, hvis de opholder sig i Danmark mellem kl. 13 om lørdagen og kl. 9 mandag morgen.

En anden gruppe af turister er dem, der kommer på de store internationale fornøjelseskrydstogter med luksudamper til København, f. eks. for at tilbringe weekenden i de omgivelser, som vi selv måske lidt flot kalder „Nordens Paris“. Også disse fristes til at købe mangehånde varer, som er udstillet i butikkerne. Men er det lørdag eller søndag, forhindrer de gældende lukke-regler, at vore gæster på dette område får tilfredsstillet deres tilbøjeligheder.

Endelig er der en tredje kategori af

[Reedtz-Thott.]

rejsende, de, der rejser med campingvogn og med telt, og for hvem det er nødvendigt at kunne fouragere, når de efter en dagsrejse kommer til målet.

Når jeg tillader mig at pege på disse problemer, er det vel vidende, at spørgsmålet ikke er nyt; det bliver blot mere aktuelt, efterhånden som turiststrømmen stiger; og når jætaldren nu holder sit indtog, vil der blive langt flere gennemrejsende luftturister end før. Jeg vil derfor gerne forme mit spørgsmål som en appel til alle de mange kræfter, der har en interesse i, at dette problem løses på en rimelig og anstændig måde, om at hjælpe hinanden og dansk turisme med at få det løst. Jeg vil spørge den højtærede handelsminister, om han vil tage initiativet til at bringe en forhandling i gang mellem alle de kræfter, som må formodes at have relevante interesser i denne forbindelse, for igennem en drøftelse i positiv ånd at søge at få klaret problemerne. Jeg vil være den højtærede handelsminister taknemlig, hvis han vil tage spørgsmålet op og være initiativtager i en sag, som jeg er overbevist om har den største interesse og forståelse i vide kredse i vort land.

Handelsministeren (Philip): Som det ærede medlem sikkert ved, giver den nuværende lukkelov ikke nogen adgang til at give dispensation fra lovens bestemmelser. Selv om alle skulle være enige i, at det var ønskeligt, at turisterne kunne købe varer uden for butikkernes gældende åbningstider, ville handelsministeren ikke uden en lovændring kunne indføre en sådan ordning. Jeg forstår imidlertid meget vel, at det ærede medlem er interesseret i, at turister, der kommer hertil fra udlandet og måske kun er her en weekend over, kan få muligheder for at købe de varer, som de ønsker, også uden for butikkernes normale åbningstider; og på den foranledning, som det ærede medlems spørgsmål giver, skal jeg gerne tage spørgsmålet op og indbyde de interesserede parter til en drøftelse. Jeg kan således besvare det ærede medlems spørgsmål med et ubetinget ja.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren af Einer-Jensen m. fl.

(Forespørgslen findes i tidenden sp. 2644).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til enlige mødre.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2587).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 130 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Jeg skal lade de to følgende sager, punkterne 4 og 5 på dagsordenen, udgå.

Man gik da til:

Anden behandling af forslag til lov om udførsel af frisk dansk frugt.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1221, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 471).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Poul Hansen [Svendborg]): Som det fremgår af betænkningen, har udvalget holdt en række møder, hvori man såvel har haft samråd med den højt-